

KULTUUR

TAB 2017 uurib biotehnoloogia võimalusi

Tallinna arhitektuuri biennaali TAB 2017 ideekonkursi võitis kavand „bio.T.A.linn“, mille autor on rahvusvaheliselt tunnustatud kunstnik ja arhitekt Clau-

dia Pasquero (ecoLogicStudio ja Urban Morphogenesis Lab, UCL). Järjekorras neljas Tallinna arhitektuuri biennaal toimub järgmise aasta septembris. **EPL**

Auhind Temnikova & Kasela galeriile

Tänavuse Euroopa galeriide assotsiatsiooni preemia laureaati on Temnikova & Kasela galerii. Auhind anti galerii esindajale üle eile Šveitsis kunstimesi Art Basel avamispäeval. **EPL**

IN MEMORIAM

Foto: Sven Arbet

IGAVESTI NOOR VALLI

Reet Varblane
kunsti teadlane

Üleeile lahkus meie hulgast 94 aasta vanuses kunstnik Valli Lember-Bogatkina.

Ma ei tea kedagi teist, kellele oleks olnud nii palju elujõudu ja -rõõmu, kui seda oli Vallil. Veel paar kuud tagasi helistas Valli haiglast ja teatas õhinal, et saab järgmisel päeval koju ning siis pean ma kindlasti tema ateljeesse tulema ja ta viimaseid suuri maale vaatama. Just nimelt suuri, sest paar aastat tagasi oli ta endas taas avastanud suure formaadi looja. Aga ta ei helistanud uuesti ja need maalid ongi mul nägemata jäänud. Maale näeb ikka, aga enam ei ole Vallit, kes innustunult kõneleks sellest, miks ta need maalid just sellistena on teinud, ja kes kaasvestleja kommentaari peale siiralt hüüataks: „Mõttele, kui vahva!”

Kunstil, aga ilmselt igasugusel loomingu ja vaimsel pingutusel on eriline võime hoida looja vaim värske. Valli on selle ere näide, enamgi veel: oma 90. sünnipäeva vastuvõtul kõpsutas ta kongskingades nagu noor tütarlaps, rääkima sellest, et Tallinna kunstihoone treppidest läks ta veel paar aastat tagasi lausa jooksumammul üles. Vallil oli eriline anne tõusta fooniksina tuhande ka siis, kui ta oli näiteks näituse tegemisele rampväsinud: oli ainult vaja kaunis pidukleit selga panna, ennast natuke meikida, juukseid kohendada ja tegemist oli täiesti teise inimesega.

Valli Lember-Bogatkina sai kunsti hariduse peamiselt Tallinnas riigi kunsttööstuskoolis August Janseni ja Eerik Haameri käe all ning juba siis märgati tema joonistusannet. Kuigi Valli puhul ei tahaks kasutada klišeena mõjuvat kunsti- või joonistusannet,

kuulus joonistamine tema juurde lausa orgaaniliselt, oli mõtlemis- ja mäletamisvahend. Valli on ise öelnud, et iseäranis reisidel valmisid tema eskiislikud joonistused kiiremini, kui ta oleks seda motiivi pildistanud.

Lember-Bogatkina jääb Eesti kunstilukku eelkõige tundliku ja meisterliku akva-rellisti ning monumentaal-kunsti loojana, eriti kui mõelda tema 1950-ndate mosaiikpannoode või 1960-ndate sgrafiitode peale. Aga tema lõputu arv eskiisiplokke alles ootab korralikku läbitöötamist. Just nendes avaneb Valli Lember-Bogatkina nii kunstiniku kui ka inimesena.

Valli Lember-Bogatkina elas pika ja ilusa elu, aga tema peale mõeldes tundub kuidagi ülekohtune, et ta ei vedanud välja 95. või isegi 100. eluaastani. Kui kellestki oleks võinud saada ilmasammas, siis oleks see olnud just Valli. ●

Valli Lember-Bogatkina

(30. oktoober 1921 - 14. juuni 2016)

- Lember-Bogatkina õppis riigi kunsttööstuskoolis, kus lõpetas 1940. aastal dekoratiiv- ja monumentaalmaali eriala.
- 1941. aastal täiendas ta end Tallinna kõrgemas kunstikoolis, töötades samal ajal dekorator Voldegar Haasi juures Estonia teatris ja dekoratorina varietees Plaza. Järgmisel aastal sai ta kutse skulptor Anton Starkopfiilt tulla õppima Tartu kõrgematele kujutava kunsti kursustele. 1943. aastal asus Lember-Bogatkina tööle tarbekunsti ateljees.
- Kunstnike liitu kuulus Lember-Bogatkina 1944. aastast.
- 1949. aastal abiellus ta kunstnik Vladimir Bogatkiniga. Neil on poeg Georg Bogatkin, kes vanemate eeskujul on samuti kunstnik -keraamik.
- Näitustel esines Lember-Bogatkina alates 1942. aastast, viimasel aastakümnel on tema näitused olnud muu hulgas Eesti Kopenhaageni saatkonnas, Soomes Jyväskylä tehnikaülikoolis, Tallinna kunstihoones ja Nõmme muuseumis.
- 2006. aastal pälvis Lember-Bogatkina Valgetähe IV klassi teenetemärgi, samal aastal ilmus ka tema mälestusteraamat „Nii see oli“.

18. juunil täitub koorijuht Roman Toi 100. eluaasta. Selle auks on Torontos ja Viljandis üleval näitus.

Roman Toi hoidis elus eestlust

Kanadas algas Roman Toi uus elu, mis lubas tal õpingutele pühenduda nii, nagu see varem võimalik ei olnud. Toi leidis muusikuteel kaaslast ning koos Lembit Kooritsa ja Olaf Kopvillemiga esineti klubides ajaviitemuusikaga, et õppimiseks raha teenida.

Vaikse järjepidevusega tegutsedes sai Toi bakalaureusekraadi kompositsiooni erialal Chicago ülikoolist (1953), magistrakraadi muusika erialal Šveitsist Montreux' Institute for Advanced Musical Studies'ist (1975) ja kaitses doktoriõõ „Estonian Folk Music“ Cincinnati ülikoolis Ohios (1977).

Kanadas kujunes Toi elutööks Eesti mõtte elu hoidmine - ta juhatas mitut väliseesti koori Torontos. Kui 1990. aastal sidemed taasiseseisvunud Eestiga taastusid, oli Toi au olla Eesti üldlaulupeo aujuht kõrvalt Gustav Ernesaksa ja Richard Ritsinguga. ● EPL

Tuntud väliseesti karikaturisti Edmund Valtmani sarž Roman Toist
Repro